

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.437/2015/4.szám

A Szegedi Ítéltábla a Dobrossy és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Dobrossy István ügyvéd) által képviselt felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2015. március 3. napján kelt 7.P.22.162/2013/23. számú ítélete ellen a felperes 26. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja.**

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 63 500 (hatvanháromezer-ötszáz) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 362 300 (háromszázhatvankettőezer-háromszáz) Ft másodfokú illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

A **(T.)** Kft. mint autókereskedő 2002. szeptember 3. napján együttműködési megállapodást kötött - többek között - az alperes jogelődjével, a **(V.)** Zrt-vel, amely szerződés értelmében, mint megbízott a tevékenységi körében üzletszerűen végzett pénzügyi szolgáltatásokat, így kölcsönszerződéseket közvetített díjazás ellenében az alperesi jogelőd részére.

A felperes 2007. július 26. napján ajánlatot kért az alperes jogelődjétől az általa megvásárolni kívánt Chevrolet Tacuma 1,6 típusú gépjármű finanszírozására, amely ajánlatkérést az alperesi jogelőd által rendszeresített „Finanszírozási kérelem egyéni vállalkozók részére” megjelölésű nyomtatványon terjesztett elő. Az okiraton magát egyéni vállalkozóként tüntette fel, és közölte egyéni vállalkozói engedélye számát.

A felperes és az alperes jogelődje ezt követően 2007. július 27. napján kölcsönszerződést kötöttek, amely szerint az alperesi jogelőd 3 408 000 Ft összegű kölcsönt folyósított a gépjármű finanszírozása céljából. A szerződésben a felek a kölcsön devizanemét svájci frankban, a futamidőt 120 hónapban, a havi törlesztő részlet összegét 37 743 Ft-ban, a tájékoztató THM mértékét 5,75 %-ban, a teljes futamidőre számított kamatot 1 044 112 Ft-ban, a kezelési költséget 0 Ft-ban jelölték meg. Rögzítették továbbá, hogy a szerződés részét képezik az alperesi jogelőd által kidolgozott a

„Kölcsön és opciós szerződés általános szerződési feltételei" (ászf).

A felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a felperes kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeinek biztosítására vételi jogot alapítottak az alperesi jogelőd javára.

A kölcsön- és az opciós szerződést az alperesi jogelőd nevében eljárva a **(T.)** Kft. autókereskedő cég alkalmazottja cégszerűen írta alá. A peres eljárás során az alperes jogelődje az autókereskedő munkavállalójának eljárását írásban jóváhagyta.

A szerződéskötés időpontjában a felperes épületasztalos tevékenységet folytató egyéni vállalkozó volt. Tevékenységét a lakóhelyétől számított 15-30 km-es körzetben végezte, az alperesi jogelőd által nyújtott kölcsönből vásárolt gépkocsit munkavégzéshez és magáncélra egyaránt használta. A járművet a vállalkozása eszköznyilvántartásában nem szerepeltette, költségét nem számolta el.

Utóbb az alperes a kölcsönszerződést felmondta, a szerződésben kikötött vételi jogát gyakorolta és a gépjárművet a forgalomból kivonatta.

A felperes módosított keresetében kérte annak megállapítását, hogy a szerződés nem jött létre, mert az azt tartalmazó okiratot nem az alperesi jogelőd cégjegyzésre jogosult képviselői írták alá. Másodlagos keresete a szerződés semmisségének megállapítására irányult, amit arra alapított, hogy az nem tartalmazza a Hpt. 213. § (1) bekezdés b), c) és e) pontjában rögzített kötelező tartalmi elemeket. Állította, hogy a perbeli szerződés fogyasztási szerződésnek minősül. Harmadlagosan az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezések érvénytelenségének megállapítását kérte arra hivatkozva, hogy az erre vonatkozó általános szerződési feltételek nem átláthatóak, nem tartalmazznak világos, egyértelmű meghatározásokat, nem felelnek meg a tételes meghatározás, ténylegesség és az arányosság követelményének. Negyedleges kérelme annak megállapítására irányult, hogy a felek között a szerződés forint devizanemben jött létre, így összesen 4 529 041 Ft-ot kell az alperesnek visszafizetnie.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérte akként, hogy az ügyleti kamat éves százalékos mértékét 5,38 %-ban, míg az árfolyamrés mértékét a középárfolyamhoz viszonyítva (+/-) 0,35 %-ban állapítsa meg a bíróság. Vitatta a szerződés fogyasztói jellegét, mivel a felperes a szerződést egyéni vállalkozóként, üzletszerű gazdasági tevékenysége megvalósítása érdekében kötötte. Ebből következően a Hpt. 213. § (1) bekezdésében foglaltak nem vizsgálhatók. Részletes védekezése szerint a szerződés aláírása a jogszabályban írt alaki követelményeknek megfelel. Utalt arra, fogyasztói minőség hiányában a tisztességtelenségre való hivatkozás nem vizsgálható.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet és a viszontkeresetet egyaránt elutasította. Megállapította, az alperes 235 700 Ft eljárási illeték visszaigénylésére jogosult az állami adóhatóságtól. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 127 000 Ft perköltséget. Megállapította, hogy 271 700 Ft eljárási illeték az állam terhén marad. Az alperes védekezésére tekintettel mindenekelőtt a szerződés fogyasztói jellegét illetően foglalt állást, és arra a következtetésre jutott, hogy a szerződés nem minősül fogyasztóinak. Idézte az 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: Ptk.) 685. § d) pontjának, a 2014. évi XXXVIII. tv. (továbbiakban: DH1 tv.) 2. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó új Hpt. erre vonatkozó szabályait, a kialakult bírói gyakorlatot, rámutatva, hogy a szerződések értelmezése tekintetében a fél csak akkor minősül fogyasztónak, ha a szerződést olyan célból köti, amely független az általa folytatott gazdasági és szakmai tevékenységtől. Megállapította, a felperes üzletszerű gazdasági tevékenysége folytatása során a járművet

folyamatosan használta, nem kizárólagos a magánhasználat, ezért nem minősül a jogügylet fogyasztói szerződésnek. Részletesen kifejtett indokai alapján alaptalannak ítélte az alaki okból való érvénytelenségre alapított hivatkozást. A fogyasztói jelleg hiánya miatt nem vizsgálta a Hpt. 213. §-ban írt tartalmi elemek meglétét. Ugyanezen okból találta megalapozatlannak az egyoldalú szerződésmódosítást biztosító ászf feltételek tisztességtelenségének megállapítására vonatkozó kérelmet. A negyedleges kereseti kérelem kapcsán rámutatott, a felek szerződése egyértelműen deviza alapú, amely a Kúria 6/2013. PJE határozata értelmében nem tekinthető érvénytelennek.

Az ítélet ellen benyújtott fellebbezésében a felperes elsődlegesen annak keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint tévesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a szerződés fogyasztói jellegének megítélése során kizárólag a felperes azon nyilatkozatából indult ki, hogy alkalmanként a gépjárművet munkavégzés céljára is igénybe vette, ugyanakkor a további nyilatkozatait, valamint az egyéb okirati bizonyítékokat figyelmen kívül hagyta. Hangsúlyozta, elmondta, hogy a munkavégzés helyszínére az esetek túlnyomó többségében nem az autóval jutott el, az lévén személyautó, anyagszállításra nem is alkalmas, a szállítást nyilvánvalóan csak teherautó igénybevételével valósíthatta meg, szerszámaikat pedig kerékpárral is magával tudta vinni. Kiemelte, munkáját kizárólag **(település neve)**on és annak közvetlen vonzáskörzetében végezte, így a munkavégzés helyének megközelítéséhez nem volt indokolt gépjármű igénybevétele. Életszerűtlen tehát álláspontja szerint feltételezni, hogy a gépjárművet akár csak részben is az épületasztalosai vállalkozói tevékenység folytatása érdekében vásárolta. Kiemelte, a gépjármű 8 éve került forgalomba helyezésre, mindösszesen 57 000 km-t futott, ami cáfolja, hogy vállalkozási tevékenysége körében azt rendszeresen igénybe vette, az erre vonatkozó okirati bizonyítékokat csatolta. Ismételten hangsúlyozta, hogy vállalkozói tevékenységét már 4 éve szünetelteti, így vállalkozási tevékenysége körében a gépjárművet nem is vehette igénybe. Kiemelte, hogy a gépjárművet a vállalkozás tárgyi eszköznyilvántartásában nem szerepeltette, egyéni vállalkozásában semmilyen költséget nem számolt el utána. Utalt arra, életszerű az, hogy a magánszemély a tulajdonában lévő gépjárművet esetenként foglalkozása gyakorlásához is igénybe veszi, ez azonban a fogyasztói jelleget nem befolyásolja. Előadta, a vállalkozói minősége a kölcsönszerződés megkötése kapcsán a jövedelmi viszonyainak a feltárása körében merült fel.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. A másodfokú tárgyaláson hivatkozott arra is, mivel a szerződés nem fogyasztói, a szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapításához azok megtámadása szükséges, a felperes azonban a megtámadási határidőt elmulasztotta.

A fellebbezés **alaptalan**.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdése értelmében a fellebbezési kérelem és fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálja felül. A felperes a fellebbezésében az elsőfokú ítéletnek a szerződés fogyasztói illetve fogyasztási jellege hiányára vonatkozó megállapításait támadta, ezért a jogorvoslati kérelme akként értelmezendő, hogy az elsőfokú ítéletnek a szerződés fogyasztói illetőleg fogyasztási jellegével összefüggő kereseti kérelmeket elutasító rendelkezéseit sérelmezi, míg az egyéb kereseti hivatkozások (alaki hiba, a szerződés forint devizanemben jött létre) alaptalanságával kapcsolatban elfoglalt jogi álláspontját nem, ezért az ítélet az elsőfokú bíróság ítéletét is e körben bírálja felül. Csupán megjegyzi, hogy a fellebbezéssel nem érintett kereseti kérelmet elutasító ítéleti megállapításokkal egyetért.

Az ítéletábra osztja az elsőfokú bíróság álláspontját a tekintetben, hogy a perbeli kölcsönszerződés nem tekinthető sem a jelen ügyben alkalmazandó 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: Ptk.) 685. § e) pontja szerinti fogyasztói, sem a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) szerződéskötéskor hatályos 2. számú melléklet III.5. pontjában írt feltételeknek megfelelő fogyasztási szerződésnek.

Az elsőfokú bíróság e körben kifejtett álláspontjával az ítéletábra maradéktalanul egyetért, kiemelve a következőket:

A szerződés akkor minősülhet fogyasztói szerződésnek, ha az független a szerződő fél üzleti, gazdasági céljaitól (BDT2013. 2889, EBH2005. 1321.II.). A felperesi érvelés kapcsán lényeges hangsúlyozni, hogy a szerződéskötési célok a szerződéskötés időpontjára vetítve vizsgálhatók. Következésképpen az eredetileg fogyasztói szerződésnek nem minősülő szerződést akár az eredeti szerződéskötési célokban, akár egyéb körülményekben bekövetkező változások nem tehetik fogyasztói jellegűvé. A jelen ügyben tehát közömbös a felperes vállalkozásának a szerződéskötést követő időpontban történő szüneteltetése. A szerződés fogyasztói illetőleg a Hpt. fogalomrendszere alapján lényegében azzal megegyező fogyasztási jellegének megítélése szempontjából lényegi elhatároló ismérv, hogy a jogalany a konkrét szerződést gazdasági vagy szakmai tevékenységi körén kívül illetőleg azon belül köti (Kúria 2/2011. (XII.12.) PK vélemény a fogyasztói szerződés érvényességével kapcsolatos egyes kérdésekről, 1. pont indokolása). A már hivatkozottak szerinti bírói gyakorlat mindezek figyelembevételével a szerződést akkor tekinti fogyasztóinak, ha az független a szerződő fél üzleti, gazdasági céljaitól. Ez nem állapítható meg akkor, ha a szerződéskötést a fél által végzett gazdasági tevékenység indokolja, szükségessé teszi, illetve ha az elősegíti tevékenysége gyakorlását. A jelen esetben tény, hogy a felperes szerződéskötéskor épületasztalos egyéni vállalkozó volt. Maga adta elő, hogy a szerződéssel finanszírozott gépjárművet használta a munkavégzéshez, tevékenységét nem csak a lakóhelyén, hanem annak 25-30 km távolságra eső körzetében is ellátta. A gépjármű nyilvánvalóan lehetőséget biztosított számára üzletkörének ilyen távolságra történő kiterjesztésére. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a finanszírozási kérelmet az egyéni vállalkozók részére rendszeresített űrlapon terjesztette elő, továbbá a személyes nyilatkozata sem. Miután az alperes ellenkérelmében vitássá tette a szerződés fogyasztói jellegét, védekezésül azt adta elő, hogy a gépjárművet nem szerepeltette vállalkozása eszköznyilvántartásában és költséget sem számolt el. Ez azonban a fogyasztói jelleg alátámasztásául szolgáló érvként önmagában azért sem fogadható el, mert a felperes maga adta elő azt is, hogy a tevékenysége végzéséhez szükséges egyetlen eszközt, szerszámot sem vitt be a vállalkozásába.

A Legfelsőbb Bíróság a 2/2011. PK véleményében akként foglalt állást, ha a szerződés érvényességével kapcsolatos perben kétség merül fel a tekintetben, hogy a jogviszony fogyasztói szerződésnek minősül, a szerződés fogyasztói jellegének bizonyítása a fogyasztót terheli (1. pont). A kifejtettekre tekintettel a felperes a bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni, az előzőekben írtakkal szemben a gépjármű átlagot el nem érő futásteljesítménye, a vállalkozói tevékenység időközben bekövetkezett szüneteltetése annak alátámasztására nem alkalmas.

Azt helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdésében írt hiányosságok a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés tekintetében eredményezik annak semmisségét, így e jogszabályhely a perbeli jogvitában nem irányadó. A Pp. 215. §-ának rendelkezésén alapuló keresethez kötöttség szabálya azonban nem jelent jogcímhez való kötöttséget, a kérelmet a jogvita alapjául szolgáló jogviszony tartalma alapján kell elbírálni (EBH2006. 1422), ezért a bíróság a fél kérelmének helyt adhat akkor is, ha a fél által előadott tények a kérelmet más jogcímen alapozzák meg (BDT2013. 2866). A jelen ügyben a felperes a Hpt. 213. § b), c) és e) pontjában írtak hiányára alapította a kölcsönszerződés érvénytelenségét. E szerint semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza az éves százalékban kifejezett

teljes hiteldíjmutatót, a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb - esetleges - költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést (b. pont), a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ide értve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves százalékban kifejezett értékét (c. pont), a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat (e. pont).

Az a felperesi tényelődás, miszerint a kölcsönszerződésben az ügyleti kamat nem lett meghatározva, e hivatkozás helytállósága esetén alkalmas lehet annak megállapítására, hogy a kölcsönszerződés az ügyleti kamatban - mint a bankkölcsönszerződés Ptk. 523. § (2) bekezdése szerint nélkülözhetetlen tartalmi elemében - való megállapodás hiányában nem jött létre (Ptk. 205. § (2) bekezdés). Az, hogy a felperes az ügyleti kamat meghatározásának hiányára hivatkozással a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását kérte, ebből a szempontból közömbös, a bíróságnak ugyanis - ha a perben eziránt kétség merül fel - először a szerződés létrejöttéről vagy létre nem jöttéről kell állást foglalnia, hiszen csak a létrejött szerződés érvényessége vizsgálható (2/2010. (VI.28.) PK vélemény 6. pont). Az ügyleti kamat valamint a kölcsönbevevő által fizetendő költségek és díjak egyértelmű meghatározását nem csak a Hpt. 213. § (1) bekezdése írja elő, hanem a Hpt. 210. § (2) bekezdésének a fogyasztási és a nem fogyasztási kölcsönszerződésekre egyaránt vonatkozó rendelkezése is.

Az elsőfokú bíróságnak a fentiekre figyelemmel érdemben kellett volna vizsgálnia a felperes e körben kifejtett álláspontjának megalapozottságát. Ezt az elsőfokú bíróság elmulasztotta, tekintve azonban, hogy az ehhez szükséges peradatok rendelkezésre állnak, az ítéletábra állást tudott foglalni e kérdésben, alaptalannak találva a felperes e kereseti hivatkozását.

A Hpt. 210. § (2) bekezdése szerint a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben egyértelműen meg kell határozni a kamatot, díjat és minden egyéb költséget vagy feltételt, ide értve a késedelmes teljesítés következményeit és a szerződést biztosító mellékkötelezettségek érvényesítésének módját, következményeit is. A felsoroltak a nem fogyasztási kölcsönszerződésnek is lényeges tartalmi elemei, így az azokban való megállapodás, azaz e feltételek egyértelmű meghatározása nélkülözhetetlen a szerződés létrejöttéhez (Ptk. 205. § (2) bekezdés). Ebből következően az a Hpt. hatálya alá tartozó nem fogyasztói kölcsönszerződés, amely nem tartalmazza egyértelműen a kölcsönbevevő által fizetendő kamatot, díjakat és költségeket, az erre vonatkozó kölcsönös és egybehangzó akaratkifejezés hiányában létre nem jötnék minősül. Az egyértelmű meghatározottság követelménye azonban nem jelenti azt, hogy a kamatot százalékos mértékben kötelező megjelölni a szerződésben. A perbeli kölcsönszerződés 1. pontjában, amely a kölcsön kondícióira vonatkozó feltételeket rögzíti, a teljes futamidőre számított kamat egy összegben került meghatározásra 1 044 112 Ft-ban, ez pedig megfelel az egyértelmű meghatározottság követelményének.

A kölcsönszerződésben a kölcsönösszeg és az ügyleti kamat meghatározásán kívül az egyéb elemek, így a kölcsönbevevő által fizetendő különböző díjak, költségek és egyéb szerződési feltételek eshetőlegeseek, azok csak akkor képezik a szerződés részét, ha arra vonatkozóan a felek megállapodnak. Következésképpen az egyértelmű meghatározottság kritériuma azt jelenti, hogy ha a felek megállapodása szerint a kölcsönbevevőnek az ügyleti kamaton felül valamilyen díjat vagy költséget is fizetnie kell, ezt a fizetési kötelezettségét egyértelműen kell meghatározni. Ugyanakkor ha a kölcsönbeadó olyan díjat vagy költséget is felszámít, amelyről a szerződés nem rendelkezik, ez nem azt jelenti, hogy a szerződés a Hpt. 210. § (2) bekezdésébe ütközik, hanem azt, hogy a kölcsönbeadó nem a szerződés szerint határozza meg a követelését a kölcsönbevevővel szemben. Ez azonban a szerződés létrejöttét vagy érvényességét nem érinti, a kölcsönbevevő esetleges ilyen tartalmú kifogása a felek közötti elszámolásra tartozó kérdés.

A felperes hivatkozott az alperes részére egyoldalú szerződésmódosítást biztosító szerződési

feltételek érvénytelenségére azok tisztességtelenségét állítva. A Ptk. 209/A. § (2) bekezdése értelmében azonban csak a fogyasztói szerződésekben alkalmazott tisztességtelen kikötések tekintendők semmisnek. A nem fogyasztói szerződések esetében a tisztességtelen kikötés érvénytelenségének megállapításához annak megtámadása szükséges a Ptk. 209/A. § (1) bekezdésében írtak szerint. A felperes keresete a kialakult bírói gyakorlat szerint megtámadásként értékelendő. A Ptk. 236. § (2) bekezdése értelmében a megtámadási határidő tisztességtelen szerződési feltétel esetén a sérelmet szenvedő fél teljesítésekor, részletekben történő teljesítésnél pedig az első teljesítéskor megkezdődik. A szerződés mellékletét képező törlesztési értesítő szerint az első törlesztésre 2007. szeptember 3. napján került sor. Ehhez képest a perindítással történt megtámadás elkészt. Miután az alperes a megtámadási jog elévülésére a másodfokú tárgyaláson hivatkozott, a felperes egyoldalú szerződésmódosítást biztosító szerződési feltételek érvénytelenségére alapított keresete érdemben nem volt vizsgálható.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - a fentiek szerinti indokolásbeli kiegészítéssel - helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes másodfokú eljárásban felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) és (6) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének a megfizetésére.

A pervesztes felperes teljes személyes költségmentesség kedvezményében részesül, ezért a másodfokú eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján a 13. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az állam viseli.

S z e g e d , 2015. szeptember 30.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
táblabíró